

Mujkanović Alen^{*1}

PRAVNI ASPEKTI OSIGURANJA VIP OSOBA U BOSNI I HERCEGOVINI

Sažetak

Autor se u radu bavio pravnim aspektima osiguranja VIP osoba na nivou Institucija BiH, uz kratke osvrtne na uređenje predmetne oblasti i na entitetskim nivoima, pogotovo sa aspekta historijskog razvoja. Radom se nastojalo ukazati na normativno-pravne aspekte osiguranja VIP osoba, te autor smatra da je navedeno blago zanemareno u odnosu na kriminalističke aspekte predmetne oblasti o kojima se više pisalo. Autor na početku rada daje osvrt na pojmove sigurnosti i VIP osoba, te daje osvrt na historijski razvoj oblasti osiguranja VIP osoba u BiH. Također, u radu je izvršena analiza pozitivnopravnih aspekata osiguranja VIP osoba u BiH, te se u radu daju i određeni prijedlozi *de lege ferenda*, kojima bi se navedena oblast dodatno kvalitativno unaprijedila.

Ključne riječi: Sigurnost, VIP osobe, krivičnopravna zaštita.

"1. UVOD

Osiguranje VIP osoba, u operativno taktičkom smislu, odnosno zaštita života, tijela i slobode najviših državnih zvaničnika u krivičnopravnom smislu, predstavlja veoma važnu oblast kojom se osigurava nesmetano vršenje državnih funkcija, te se na posredan način vrši zaštita teritorijalnog integriteta i ustavnog poretka jedne države. Upravo ove osobe su reprezentanti države, te svako ugrožavanje ovih osoba smatra se, uopšteno rečeno, i napadom na samu državu i njen ustavnopravni poredak. Ovo predstavlja ključni razlog zbog čega je te osobe neophodno zaštititi kako sa kriminalističkog (operativnog), tako i sa krivičnopravnog aspekta. Sveukupnost ovih mjera (pravnih i kriminalističko taktičkih i tehničkih) možemo podvesti pod pojam osiguranja VIP osoba. Destabilizacija državnog uređenja može biti motiv ugrožavanja sigurnosti VIP osoba, te upravo iz tih razloga osiguranje VIP osoba treba posmatrati kroz prizmu očuvanja nacionalne sigurnosti i sigurnosti svih građana.² Kada dođe do ugrožavanja VIP osoba učinkovitost cjelokupnog sistema sigurnosti dovodi se u pitanje. Posljedično, ugrožavanje VIP osoba (domaćih ili stranih) svakako, pored direktnog utjecaja na sigurnost građana, može imati i negativne implikacije na privrednu i političku stabilnost države.

2. Pojam sigurnosti, osiguranja i zaštite

Pojam sigurnosti općenito predstavlja stepen zaštićenosti ljudi od različitog oblika ugrožavanja, zaštitu materijalnih i kulturnih dobara, zaštitu društva i njegovih vrijednosti, cjelokupnu zaštitu države od svih vidova ugrožavanja.³ Potiče od lat. riječi *securitas* (jasno i sigurno znanje o nečemu). Ona je osnova i za nazive za sigurnost u drugim jezicima (eng. security, franc. securite).

Sigurnost je, u konceptualnom smislu, toliko sporna da nije moguće pronaći jedinstveno naučno jezgro oko njenog značenja. Osnovni sporovi u definisanju tog pojma potiču od vrijednosnih stavova, odnosno od vrijednosti koje treba da se štite (fizička i imovinska sigurnost, politička nezavisnost, teritorijalni integritet, međunarodni mir i slično) i osnovnog subjekta koji je predmet zaštite (građanin/pojedinac, država, međunarodna

2) J. Jurjević/S. Pejaković-Dipić, Policijski aspekti sigurnosti štićenih osoba, *Polic. Sigur. Zagreb*, godina 31, 2022. 377-396.

3) Z. Moratić/J. Ahić, *Bliska zaštita VIP ličnosti*, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Sarajevo 2015., 53.

zajednica, socijalna sigurnost, ekonomski sistem, životna sredina...⁴

U političkom smislu sigurnost podrazumijeva stepen zaštite države od ugrožavanja iznutra i izvana (unutrašnja i vanjska sigurnost). Vanjska sigurnost se odnosi na nezavisnost, suverenitet i teritorijalni integritet države i stepen njenog ugrožavanja u određenom vremenu, dok unutrašnja sigurnost predstavlja mogućnost funkcioniranja ustavnog, ekonomskog i pravnog sistema države, stepen ugroženosti i zaštite ljudi (građana), njihovih prava, materijalnih dobara u ličnoj i svakoj drugoj svojini itd.⁵

Sigurnost kao osnovno egzistencijalno pitanje ljudske zajednice je vremenom odvojena od drugih društvenih djelatnosti, a sve s ciljem ostvarivanja zajedničkih interesa grupe, nacije ili države. Objedinjavanjem naznačenih društvenih djelatnosti u sistemu nacionalne sigurnosti država pokušava osigurati vlastitu opstojnost, egzistenciju i funkciju, odnosno povećati otpornost od različitih oblika (vanjskih i unutrašnjih) ugrožavanja i povećati kvalitet života cjelokupnog društva.⁶

Sigurnosne strukture države predstavljaju specijalizirane i profesionalno osposobljene elemente tog sistema, koji imaju naglašenu instruktivnu, organizacijsku, koordinirajuću i inicirajuću ulogu, te osnovnu misiju da svojom ulogom omoguće svim strukturama društva i države da se, na najbolji način, suprotstave različitim sigurnosnim izazovima, bilo da su oni izazvani prirodom ili od strane čovjeka uzrokovanim katastrofama, ratom ili nekim drugim oblikom krizne situacije.⁷

Ovdje je bitno pomenuti da se uz pojam sigurnosti veoma često susreću termini osiguranje ili obezbjeđenje, te termin zaštita. Pod osiguranjem/obezbjeđenjem podrazumjeva se organizovana i planska primjena mjera, radnji i sredstava u cilju zaštite od ugrožavanja određenih vrijednosti (osoba/ličnosti, objekata, prostora itd.), dok termin zaštita predstavlja proces kome je cilj smanjenje ili neutralisanje rizika izazvanih potencijalnim dejstvom različitih prijetnji.⁸

4) A. Kržalić, „Pojam i elementi sistema sigurnosti“, *Društvena i tehnička istraživanja*, Časopis za društvene i tehničke studije, Godina VI, br. 2, decembar/prosinac 2020. godine.

5) S. Cikotić, *Sigurnosne pretpostavke Bosne i Hercegovine*, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 2010, str. 173-174.

6) S. Cikotić/M. Smajić/H. Delić/N. Subašić, *Nacionalna sigurnost i privatna zaštita*, „Fakultet političkih nauka“ Sarajevo, 2018, str. 39

7) S. Cikotić, 177.

8) B. Milan/V. Milica, „Istorijsko-pravni aspekt poslova obezbeđenja određenih ličnosti i

Iako se u literaturi susrećemo sa različitim nazivima (zaštita VIP osoba, sigurnost/bezbjednost VIP osoba) smatramo da je najprimjereniji naziv za ljudsku djelatnost koja je predmet ovog rada „osiguranje/obezbjedenje VIP osoba“. Upravo se ovim nazivom izražava sveobuhvatnost procesa koji ima za cilj da određenoj vrijednosti ili dobru omogući zakonito i profesionalno funkcionisanje (nesmetano vršenje državne funkcije od strane konkretnog pojedinca, nesmetano funkcionisanje državne institucije itd.). Prethodno navedena sveobuhvatnost podrazumijeva i raznolikost mjera, radnji i sredstava koje se poduzimaju i koja se koriste (fizičke mjere, tehničke mjere, zdravstvene mjere itd.) u procesu zaštite određenog dobra.

2.1. Pojam VIP osoba

Sam naziv potiče od riječi VIP (eng. Very Important Person) što znači *vrlo važna osoba*. O kojim se vrlo važnim osobama radi zavisi da li o sigurnosti tih osoba govorimo iz ugla privatne ili javne (državne) sigurnosti. U sistemu privatne sigurnosti to su sve one osobe čiji je položaj, u većini slučajeva, određen njihovim materijalnim statusom⁹, dok u kontekstu javne/državne sigurnosti to su one osobe koje su, gotovo u pravilu, nosioci određenih javnih funkcija.¹⁰

Pored naziva VIP veoma često se koristi i naziv VVIP (Very Very Important Person) čime se želi naglasiti važnost neke osobe u odnosu na druge VIP osobe.¹¹ Krivičnopravna teorija koristi pojam „*najviši državni dužnosnici*“¹², „*predstavnici najviših institucija*“¹³, odnosno „*osobe pod međunarodnom zaštitom*“ za strane zvaničnike, dok se u kriminalističkoj teoriji najčešće koristi pojam „*VIP osobe*“ ili „*štićene osobe*“.

Iz ugla javne sigurnosti, može se reći da su VIP osobe najviši predstavnici najznačajnijih inokosnih ili kolegijalnih državnih organa kojima je na osnovu ustava, zakona i drugih propisa omogućeno obnašanje poslova iz svoje nadležnosti u ime države.¹⁴ Ovdje svakako možemo uključiti i

objekata“, *Bezbednost*, Beograd 2009, vol. 51, br. 1-2, str. 105-118.

9) Vlasnici privatnih kompanija, biznismeni, poznati sportisti, umjetnici itd.

10) Predsjednici država, premijeri, ministri, diplomatski agenti itd.

11) Z. Moratić/J.Ahić, 22.

12) Kazneni zakon R. Hrvatske.

13) Krivični zakon BiH.

14) K. Spalević, *Ugrožavanje državnih dužnosnika u Crnoj Gori, Polic. sigur. (Zagreb)*, godina 28. (2019), broj 3, str. 255 – 269.

predstavnike, ne samo državnih organa, nego i predstavnike međunarodnih organizacija i ostalih nadnacionalnih tijela, kojima se pruža zaštita na osnovu nacionalnog ali i međunarodnog prava.¹⁵

3. Historijski razvoj osiguranja VIP osoba

Prve oblike zaštite i čuvanja „*bitnih osoba*“ nalazimo još u Starom Rimu. Rimski car Oktavijan August je 27. godine pr. Krista, formirao jedan stalni vojni odred od devet kohorti koji se sastojao od njegove osobne straže i veterana. Tako je nastala *Pretorijanska garda* (lat. praetoriani, cohors praetoria).¹⁶

Naziv *pretorijanci* potječe od latinske riječi *praetorium*, kojom je označavan šator rimskih vojskovođa, posebno pretora koji su bili ovlašteni da zapovijedaju vojskom. Pretorijanci su pratili cara i članove njegove obitelji dok su se nalazili u Rimu i kada su putovali van grada.

Prvi pravi prethodnici današnjih tjelohranitelja bili su japanski samuraji.¹⁷ Samuraji (*jpn. oni koji služe*) su bili neustrašivi ratnici drevnog Japana. U periodu između 1603. i 1867. godine, oni su postali vladajuća vojna klasa, kao i najveći društveni stalež Japana.¹⁸

Pored ostalih, pretežno vojnih poslova, zadatak im je bio i da štite svoga gospodara, te najveća sramota za samuraja bila je ukoliko im ubiju gospodara.

U 14. stoljeću, na dvoru Osmanlijskih sultana, osnovane su posebne jedinice koje su se zvale *janjičari* (tursk yeniçeri - nove jedinice), koje su sačinjavale tjelesnu i dvorsku počasnu gardu osmanlijskih sultana. Oni su bili udarna snaga Osmanlijske vojske. Također, Kraljičina garda od 1860 godine pruža zaštitu za članove kraljevske obitelji Engleske. Ovdje možemo pomenuti i Švicarsku gardu koja od 1506. godine pruža zaštitu Rimskom Papi.¹⁹

15) Radi se o različitim međunarodnim konvencijama na osnovu koji je država obavezna da pruži zaštitu određenim kategorijama osoba (npr. diplomatski agenti).

16) Dostupno na: <https://www.profil-klett.hr/pretorijanska-garda-između-politickih-spletki-i-cuvanja-cara> (22.09.2023.).

17) Z. Moratić/J. Ahić, 35.

18) Dostupno na: <http://pixelizam.com/5-zanimljivih-cinjenica-o-samurajima> (22.09.2023.).

19) The History of the Bodyguards and the Origins of Executive Protection, Globalsecur. Dostupno na: www.imgsecurity.net (25.09.2023.)

Na drugom kraju svijeta, u 19. stoljeću (1850. godina) u Čikagu, osnovna je *Nacionalna detektivska agencija*, čiji je osnivač Allan Pinkerton. U rad agencije bili su uključeni stručne osobe, koje su bile osposobljene i za rad na poslovima istraga.²⁰ Jedno od osnovnih funkcija agencije bilo je i hvatanje kriminalaca širom SAD-a.

Prilikom istrage o mogućoj sabotaži željeznice u Baltimoru, 1861. godine, Pinkerton dolazi do informacija o mogućem napadu na predsjednika SAD A. Linkolna, prilikom prolaska kroz Blatimor na putu ka Vašingtonu, na predsjedničku inaoguraciju, o čemu je obavijestio predsjednika nakon čega je Linkoln promijenio raspored putovanja. Ova činjenica bitno je utjecala na odluku da se upravo Pinkertonu dodijeli zadatak osnivanja *Tajne službe (US Secret Service)*, čije je zadatak, i danas, između ostalih, osiguranje predsjednika SAD-a.²¹

Tokom 19. stoljeća industrijska revolucija donijela je značajne promjene u društvu, općenito. Povećani broj industrijalaca, političkih lidera, bogatih pojedinaca utjecao je na kreiranje novih zahtjeva, posebno za službama za ličnu zaštitu. Navedeno je utjecalo i na pojavu privatnih kompanija koje su pružale navedene usluge, naravno onima koji su to mogli da priušte.

Naredno, 20. stoljeće svjedočilo je promjenama u pogledu lične zaštite, na što je utjecalo prashodno pojava i rast organizovanog kriminala, političkih ubistava i terorizma. Uloga tjelohranitelja postala je kompleksnija zahtijevajući kombinaciju fizičke zaštite, procjene ugroženosti i sposobnošću upravljanja kriznim situacijama. Nakon ovoga vlade, obavještajne i sigurnosne službe pojedinih zemalja također počinju da pružaju zaštitu za visoko rangirane vladine zvaničnike, diplomate i strane zvaničnike.²²

3.1. Pregled historijskog razvoja osiguranja VIP osoba u Bosni i Hercegovini

Što se tiče historijskog razvoja osiguranja VIP osoba na teritoriji Bosne i Hercegovine, navedeno se može sagledati kroz razvoj političkih zajedni-

20) J. Ahić, „Sistemi privatne sigurnosti“, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Sarajevo 2009.

21) Navedeno prema: Z. Moratić/J.Ahić, 38.

22) The History of Close Protection, Templar Protection. Dostupno na: www.templar-protection.com (25.09.2023.)

ca, kojima je BiH kroz historiju pripadala. Iako o navedenom ne postoji obimna dokumentacija niti istraživanje na ovom mjestu možemo pomenuti početak 20. stoljeća, kada je BiH bila u sastavu Kraljevine Jugoslavije, kada je formirana posebna jedinica za pratnju kralja Aleksandra.

Nakon toga, tokom Drugog svjetskog rata, radi osiguranja štabova i rukovodilaca Narodno oslobodilačkog pokreta, formiraju se posebne prateće jedinice. Prva takva posebna jedinica formirana je septembra 1941. godine sa ciljem osiguranja Savjetovanja u Stolicama.²³

Na savjetovanju su, pored komandanta Glavnog štaba NOP-a i POJ-a J.B. Tita i predstavnika iz Srbije, Hrvatske i Slovenije, učestvovali i predstavnici iz Bosne i Hercegovine.²⁴ Iz ove jedinice formirana je Prateća četa Vrhovnog štaba, te je u novembru 1942. godine formiran Prateći bataljon.²⁵

Slijedeći bitan momenat u razvoju bio je 13. maj 1944. godine, kada je Vrhovni komandant NOVJ-a, maršal J.B. Tito, u Drvaru, donio naredbu o formiranju Odjeljenja za zaštitu naroda (OZNA). Nakon formiranja OZNA-e, formiraju se i Korpusi narodne odbrane Jugoslavije (KNOJ). Pored ostalih, jedan od zadataka KNOJ-a bio je i osiguranje centralnih organa vlasti, osiguranje luka, obala, državne granice, aerodroma i objekata od odbrambenog značaja.²⁶

Marta 1946. godine OZNA se izdvaja iz Ministarstva narodne odbrane i ulazi u okvir Ministarstva unutrašnjih poslova, te nosi naziv Uprava državne bezbjednosti (UDBA). Od 1966. godine nosi naziv Služba državne sigurnosti (SDB). Bitno je pomenuti da je služba bila organizovana na nivou federalni jedinica (republika i pokrajina), čime se radilo na jačanju republičkih, a smanjenju utjecaja savezne službe.

Završetkom Drugog svjetskog rata, u okviru Gardijske brigade Vojske Jugoslavije, formira se Specijalna auto četa, sa zadatkom osiguranja i pratnje predsjednika Tita i visokih delegacija koji su dolazili u posjetu Jugoslaviji. Slične specijalizovane formacije postojale su i u sastavu

23) Stolice, selo kod Krupnja, R. Srbija. Radilo se o savjetovanju rukovodilaca NOP-a po pitanju vojne strukture i organizacije NOP-a.

24) Svetozar Vukmanović Tempo i Slobodan Princip Seljo.

25) Navedeno prema: M. Belić/M. Vasić, Istorijsko-pravni aspekti poslova obezbeđenja određenih ličnosti i objekata, *Bezbednost, Beograd 2009*, vol. 51, br. 1-2, str. 105-118.

26) Ibid.

republičkih sekretarijata unutrašnjih poslova.²⁷

Tek od polovice sedamdesetih godina prošlog stoljeća, može se u punom kapacitetu govoriti, o pravnim aspektima osiguranja VIP osoba na području bivše SFRJ, a shodno tome i na području BiH. U prilog ovoj tvrdnji govori i donošenje niza pravnih akata koji su tretirali navedenu oblast.

Ovdje valja pomenuti *Odluku o vršenju poslova obezbeđenja predse-
dnika Republike i vrhovnog komandanta Oružanih snaga SFRJ i šefova
stranih država za vrijeme boravka u Jugoslaviji (E.p. br. 315/75),
Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o vršenju poslova obezbeđenja
predsjednika Republike i vrhovnog komandanta Oružanih snaga SFRJ i
šefova stranih država za vrijeme boravka u Jugoslaviji (E.p.br. 110/77,
od 12.01.1977. godine),* zatim *Odluku o vršenju poslova obezbeđenja
članova Predsedništva SFRJ, šefova stranih država za vreme boravka u
SFRJ i Memorijalnog centra „Josip Broz Tito”²⁸ i Odluku o vršenju poslova
obezbeđenja članova Predsjedništva SFRJ.²⁹ Kao što se da primjetiti
navedenim Odlukama počinje se uređivati i oblast osiguranja visokih
stranih delegacija koje dolaze u posjetu Jugoslaviji, a što smatramo da je
posljedica ratifikacije *Konvencije o spriječavanju i kažnjavanju krivičnih
djela protiv osoba pod međunarodnom zaštitom, uključujući i diplomatske
agente iz 1973. godine.**

Marta 1990. godine, u okviru reformi obavještajno-sigurnosnog se-
ktora BiH, donesen je „*Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Službe
državne bezbjednosti Republičkog sekretarijata za unutrašnje poslove SR
BiH*“. Navedenom pravilnikom, pored ostalih osnovnih organizacionih
jedinica (Uprave), utvrđena je i Uprava za poslove i zadatke obezbjeđenja
određenih ličnosti i objekata.³⁰

Tokom trajanja agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu poslove osi-
guranja određenih ličnosti i objekata obavljalo je Ministarstvo unutrašnjih
poslova Republike BiH. Osnivanjem Federacije BiH i donošenjem Zakona

27) Ibid.

28) Službeni list SFRJ, br. 43/81, od 24.09.1981. godine.

29) Službeni list SFRJ, br. 5/87, od 20.02.1987. godine.

30) E. Kačar, *Reforma obavještajnog sektora u postkonfliktnim državama: Studija slučaja-
BiH*, magistarski rad, Fakultet političkih nauka Sarajevo, 2019.

o unutrašnjim poslovima FBiH³¹ poslovi i zadaci osiguranja određenih ličnosti i objekata spadaju u nadležnost MUP-a FBiH.

Obzirom da se potpisivanjem Dejtonskog mirovnog sporazuma BiH sastoji od dva entiteta i Brčko Distrikta, poslove i zadatke obezbjeđenja određenih ličnosti i objekata na području RS-a spadaju u nadležnost MUP-a RS-a.³²

Na nivou entiteta donesene su Uredba o određivanju ličnosti i objekata u Federaciji Bosne i Hercegovine koji se posebno osiguravaju i način njihovog osiguranja³³ i Uredbe o određivanju ličnosti i objekata koji se posebno obezbjeđuju R. Srpske.³⁴ Navedenim uredbama navedene su osobe i objekti kojima se pruža fizička i tehnička zaštita, na nivou FBiH i RS, te obim i način njihovog provođenja. Također, 2017. godine ministar unutrašnjih poslova RS-a, uz saglasnost Vlade RS-a, donio je Uputstvo o obimu i načinu vršenja poslova posebnog obezbjeđenja.³⁵

Donošenjem zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu 2004. godine³⁶, od strane Parlamentarne skupštine BiH poslovi i zadaci osiguranja ličnosti i objekata (od državnog značaja) prešli su u nadležnost pomenute agencije, dok su osiguranje ličnosti i objekata od entitetskog značaja ostali u nadležnosti entitetskih ministarstava unutrašnjih poslova, što je i danas slučaj.

Kao rezultat reforme sigurnosnog sektora na nivou BiH, 2008. godine, od strane Parlamentarne skupštine BiH, usvojen je zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH i agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine³⁷, čime su poslovi i zadaci osiguranja osoba i objekata organa BiH i diplomatsko konzularnih objekata prešli u nadležnost pomenute Direkcije.

31) Zakon o unutrašnjim poslovima FBiH, Sl. novine Federacije BR. 1/96.

32) Zakon o policiji i unutrašnjim poslovima RS, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 57/16 i 110/16.

33) Službene novine Federacije BiH, broj 51/15.

34) Službeni glasnik Republike Srpske, br. 18/17.

35) Broj: P-S/M-4/17 od 09.10.2017. godine.

36) Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Službeni glasnik BiH, broj 27/04.

37) Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH i o agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH, broj 36/08.

4. Pozitivnopravni okvir osiguranja VIP osoba na nivou BiH

Iako poglavlje govori o pozitivnopravnim aspektima, ovom prilikom je se neophodno osvrnuti na stadij prije osnivanja Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH, odnosno kada je osiguranje VIP osoba na državnom nivou bilo u nadležnosti SIPA-e. Ovo je bitno pomenuti jer upravo zakonske odredbe iz tog perioda, kao što ćemo vidjeti, bitno utiču na uređenje ove oblasti danas.

Kada govorimo o pravnom okviru osiguranja VIP osoba u BiH možemo reći da je utemeljen određenim zakonskim i podzakonskim normama, s jedne strane, i normama međunarodnog prava, s druge strane. Od zakonskih normi bitno je pomenuti zakone *lex specialis* kao što je Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu i Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH i agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine.

Od ostalih zakona, opće prirode, možemo pomenuti prije svega Krivični zakon BiH, Zakon o policijskim službenicima BiH i Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u BiH. Od podzakonskih akata Odluke o određivanju objekata i imovine koji se štite, Upustvo Vijeća ministara BiH o obimu i načinu vršenja poslova fizičkog i tehničkog osiguranja личности, objekata i imovine, Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH, te Pravilnik o upotrebi sile.³⁸

Od normi međunarodnog prava treba pomenuti *Konvenciju o sprječavanju i kažnjavanju krivičnih djela protiv osoba pod međunarodnom zaštitom, uključujući i diplomatske agente iz 1973. godine*.³⁹

4.1 Krivični zakon BiH (krivičnopravna zaštita VIP osoba)

Krivičnim zakonom BiH (KZ)⁴⁰, u cilju krivičnopravne zaštite najviših predstavnika Institucija BiH, propisana su dva krivična djela, i to

38) Radi se o zakonskim i podzakonskim aktima Institucija BiH.

39) Službeni list SFRJ, Međunarodni ugovor broj 54/76. Bosna i Hercegovina je članica po osnovu izvršene sukcesije, Službeni list R. Bosne i Hercegovine, broj 25/93.

40) Krivični zakon Bosne i Hercegovine, Sl. glasnik BiH, br. 3/2003, 32/2003 - ispr., 37/2003, 54/2004, 61/2004, 30/2005, 53/2006, 55/2006, 8/2010, 47/2014, 22/2015, 40/2015, 35/2018, 46/2021, 31/2023 i 47/2023.

*Ubistvo predstavnika najviših institucija Bosne i Hercegovine*⁴¹ i *Otmica predstavnika najviših institucija Bosne i Hercegovine*.⁴² Navedenim odredbama daje se krivičnopravna zaštita članovima Predsjedništva Bosne i Hercegovine, predsjedavajućem Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, predsjednicima domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, predsjedniku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, predsjedniku Suda Bosne i Hercegovine i glavnom tužiocu Bosne i Hercegovine.

Odredbama KZ-a pruža se krivičnopravna zaštita njihovog života, tjelesnog integriteta i njihove slobode kretanja. Zaštitni objekt, u kontekstu ovih krivičnih djela posredno, pored gore navedenih života, tijela i slobode, jeste i integritet BiH i njen ustavni poredak.

Dakle, radi se o onim osobama koje tretiraju kao VIP osobe u kontekstu njihove fizičke i tehničke zaštite. Također, u cilju krivičnopravne zaštite osoba pod međunarodnom zaštitom, KZ-om je propisano krivično djelo *Ugrožavanje lica pod međunarodnopravnom zaštitom*.⁴³ Shodno Konvenciji osobe pod međunarodnopravnom zaštitom su šef države i svaki član kolektivnog šefa države koji obavlja funkciju šefa države, predsjednik vlade i ministar vanjskih poslova, uključujući članove njihovih obitelji. Također, pod osobom pod međunarodnopravnom zaštitom smatraju se i bilo koji predstavnik ili funkcioner ili drugi agent međuvladine organizacije.⁴⁴

Odredbama se pruža zaštita osobama pod međunarodnopravnom zaštitom (i njihovim obiteljima), njihovim službenim prostorijama, stanu i prijevoznom sredstvu. Kao radnje izvršenja navode se ubistvo, otmica ili drugi napad na osobu ili njenu slobodu, nasilni napad na njene službene prostorije, privatni stan ili prijevozno sredstvo, te prijetnja da će se takav napad izvršiti.

Prethodno navedenom Konvencijom države su obavezne da poduzme sve praktične mjere u cilju sprječavanja navedenih krivičnih djela.⁴⁵ Upravo ovom odredbom daje se i međunarodnopravni okvir za poduzimanje svih mjera osiguranja VIP osoba (stranih VIP osoba u posjeti BiH), odnosno

41) Član 167 KZ-a BiH.

42) Član 168 KZ-a BiH.

43) Član 192 KZ-a BiH.

44) Član 1, stav 1, alineja a) i b) Konvencije.

45) Član 4, stav 1, alineja a) i b) Konvencije.

VIP delegacija, od strane države potpisnice navedene Konvencije. Dakle, propisivanjem navedenog krivičnog djela BiH ispunjava i svoje međunarodnopravne obaveze.

Koliki se značaj pridaje zaštiti domaćih i stranih VIP osoba govori i činjenica da je Republika Hrvatska u svom Kaznenom zakoniku iz 2011. godine ranije propisana krivična djela ubistva i otmice najviših državnih zvaničnika (Kazneni zakonik iz 1997. godine), zamijenila krivičnim djelom terorizma.⁴⁶ Također, uvedeno je novo krivično djelo prisile prema najvišim državnim zvaničnicima R. Hrvatske.⁴⁷ Novelama iz 2015. godine krivična djela ubistva domaćeg državnog dužnosnika (domaće VIP osobe) koje bi se kvalificiralo kao krivično djelo terorizma, kao i ubistvo osobe pod međunarodnopravnom zaštitom ne zastarijevaju.

4.2. Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu

Kao što smo naveli u prvom dijelu rada donošenjem zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu 2004. godine⁴⁸, osnovana je pomenuta agencija za provođenje zakona. U skladu sa zakonom, između ostalih nadležnosti, agencija je bila nadležna za sprovođenje poslova fizičke i tehničke zaštite osoba, objekata i druge imovine zaštićene po ovom zakonu.⁴⁹ Također, odredbama zakona određenu su osobe i objekti kojima se pružala fizička i tehnička zaštita.⁵⁰

Shodno navedenim odredbama (član 15) zaštićene osobe bile su članovi Predsjedništva BiH, predsjedavajući Vijeća ministara, ministri u Vijeću ministara, predsjedavajući Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, predsjednik Suda Bosne i Hercegovine, Glavni tužilac Bosne i Hercegovine, strani zvaničnici u posjeti BiH i druge osobe po odluci Vijeća ministara.

Na obrazloženi zahtjev zaštićenih osoba SIPA je pružala zaštitu i ostalim članovima Parlamentarne skupštine BiH, ostalim sudijama Suda BiH, odnosno zamjeniku Tužioca i ostalim tužiocima BiH, po odluci direktora,

46) Kazneni zakon R. Hrvatske, Narodne novine 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23.

47) Član 346, Kaznenog zakon R. Hrvatske.

48) Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Službeni glasnik BiH, broj 27/04, od 15.06.2004. godine.

49) Član 3, stav 1, tačka 4 Zakona.

50) Član 15 i 16 Zakona.

a na osnovu stručne procjene SIPA-e.⁵¹

Također, kada to situacija nalaže, SIPA je mogla pružiti zaštitu osobama zaposlenim u institucijama BiH, u diplomatskim i konzularnim predstavništvima u BiH, te osobama u posjeti BiH, po odluci direktora a na osnovu stručne procjene SIPA-e.⁵²

Dakle, na osnovu navedenih odredbi zaštićene osobe bile su domaće VIP osobe, sa mogućnošću proširenja navedene liste, strani zvaničnici u posjeti BiH, te ostale osobe zaposlene u Institucijama BiH, DKP-ima, a po odluci direktora agencije. Navedene poslove i zadatke izvršavao je Odjel za zaštitu osoba i objekata, kao jedna od unutrašnjih organizacionih jedinica SIPA-e.

Svakako bitna činjenica jeste, da je 2009. godine donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu.⁵³ Navedenim izmjenama i dopunama brisani su članovi 3, stav 1, tačka 4 (poslovi fizičke i tehničke zaštite) i članovi 14, 15 i 16 (osobe koje se štite), čime su brisane zakonske odredbe koje su određivale koje se osobe štite.

Razlog za navedeno je bila djelomična reforma sektora sigurnosti u BiH, čime je 2008. godine, uspostavljena nova agencija na državnom nivou, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH, u čiju nadležnost su prešli poslovi fizičke i tehničke zaštite osoba i objekata BiH.⁵⁴

4.2.1. Upustvo o obimu i načinu vršenja poslova fizičkog i tehničkog osiguranja ličnosti, objekata i imovine

Na osnovu Odluke o određivanju objekata i imovine koji se štite iz 2005. godine⁵⁵ Vijeće ministara BiH je 2005. godine donijelo *Upustvo o o obimu i načinu vršenja poslova fizičkog i tehničkog osiguranja ličnosti*,

51) Član 15, stav 2.

52) Član 15, stav 3.

53) Zakon o izmjenama i dopunama zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Službeni glasnik BiH, broj 49/09, od 22.07.2009. godine.

54) Odluka o preuzimanju poslova, objekata, sredstava za rad i zaposlenih između Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, Državne agencije za istrage i zaštitu i Direkcije za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH, broj 94/10 i 21/11, od 15.11.2010. godine.

55) Odluka o određivanju objekata i imovine koji se štite, Službeni glasnik BiH, broj 38/05, od 12.04.2005. godine.

*bjekata i imovine.*⁵⁶ Navedenim Uputstvom određeni su obim i način zaštite prilikom obavljanja poslova i zadataka zaštite osoba i objekata.

Navedeno Upustvo, pozivajući se na član 15 Zakona o SIPA-i iz 2004. godine, određuje tri kategorije osoba koje se štite.⁵⁷ Obzirom da se pomenuto Upustvo pozivalo na član 15 Zakona o SIPA-i, a koji je brisan 2009. godine, smatramo da je brisan i pravni osnov koji određuje koje su to osobe koje se posebno štite, te je Upustvo u ovom dijelu stavljeno van snage. Odredbe Upustva o određivanju objekata koji se štite ostaju na snazi.

Obzirom da se u preambuli navodi da je Upustvo donijeto na osnovu *Odluke o određivanju objekata i imovine koji se štite iz 2005. godine* smatramo da je pravni osnov osiguranja VIP osoba u najmanju ruku upitan, zbog nedonošenja Odluke o određivanju osoba koje se štite i zbog stavljanja van snage odredaba Upustva koje se odnose na zaštitu VIP osoba. Ovdje je bitno naponeuti da je Direkcija za koordinaciju policijskih tijela 2021. godine sačinila novi prijedlog *Odluke o određivanju osoba, objekata i vrijedonosnih pošiljki koje se štite i Upustva o obimu i načinu provođenja fizičke i tehničke zaštite osoba, objekata i vrijedonosnih pošiljki*. Do danas navedeni akti nisu usvojeni od strane Vijeća ministara BiH.

Obzirom na gore navedeno smatramo je pravni osnov osiguranja „domaćih“ VIP osoba doveden u pitanje, dok s druge strane, osiguranje VIP delegacija (stranih državnika u posjeti BiH) svoj pravni osnov može crpiti i iz normi međunarodnog prava⁵⁸ u skladu sa odredbama Konvencije o spriječavanju i kažnjavanju krivičnih djela protiv osoba pod međunarodnom zaštitom, uključujući i diplomatske agente iz 1973. godine.

56) Odluka Vijeća ministara BiH od 12.04.2005. godine.

57) Prva kategorija: Članovi Predsjedništva BiH, predsjedavajući Vijeća ministara BiH i strani zvaničnici u posjeti BiH. Druga kategorija: Dva zamjenika predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, Predsjednik Suda BiH, Glavni tužilac Tužilaštva BiH, Predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamenta BiH, Predsjedavajući Doma naroda Parlamenta BiH. Treća kategorija: Predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamenta BiH (izvan mandata predsjedavanja), Predsjedavajući Doma naroda Parlamenta BiH (izvan mandata predsjedavanja), Ministri u Vijeću ministara BiH, VIP osobe koje se obezbjeđuju po odluci Vijeća ministara BiH, VIP osobe koje se obezbjeđuju po odluci Direktora Agencije, na osnovu stručne procjene Agencije.

58) Pravni osnov za navedeno bila bi Konvencija o spriječavanju i kažnjavanju krivičnih djela protiv osoba pod međunarodnom zaštitom, uključujući i diplomatske agente iz 1973. godine.

4.3. Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH i agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine

Donošenjem zakona o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH i agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine iz 2008. godine⁵⁹ osnovana je još jedna Agencija za provođenje zakona na državnom nivou. Odlukom Vijeća ministara Direkcija je od SIPA-e preuzela dio poslova, objekata, sredstva za rad i zaposlenih.⁶⁰

Navedenim Zakonom poslovi i zadaci fizičke i tehničke zaštite lica i objekata organa BiH i diplomatsko konzularnih organa koji se posebno štite u skladu s odgovarajućim zakonima, međunarodnim obavezama i drugim propisima koje donosi Vijeće ministara BiH, prešli su u nadležnost Direkcije.⁶¹ Sam zakon ne govori kojim se osobama konkretno pruža zaštita niti koji su objekti koji s posebno štite.

Kao izuzetak možemo navesti Zaključak Vijeća ministara BiH o zaštiti nosilaca pravosudnih institucija BiH čime se Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH, zadužuje da do donošenja Odluke o određivanju osoba i objekata koji se štite, pruži fizičku i tehničku zaštitu nosiocima pravosudnih funkcija (suci i tužioci) kao i članovima njihovih obitelji.⁶²

4.3.1. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Direkcije za koordinaciju policijskih tijela

Na osnovu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Direkcije za koordinaciju policijskih tijela⁶³ za provođenje mjera i radnji fizičke i tehničke zaštite lica i objekata nadležan je *Sektor za osiguranje VIP osoba i objekata*, kao jedna od osnovnih organizacionih jedinica Direkcije. Sektor je podjeljen na Odjeljenje za osiguranje i pratnju

59) Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH i o agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH, broj 36/08.

60) Odluka o preuzimanju poslova, objekata, sredstava za rad.....Preuzimanje je završeno 01.01.2011. godine.

61) Član 6, stav 1, tačka h, zakona o Direkciji Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH i o agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine.

62) Zaključak Vijeća ministara BiH, sa sjednice održane 17.01.2013. godine. Navedeni zaključak predložen je uz tačku 8 dnevnog reda (Prijedlog Odluke o određivanju osoba i objekata koji se štite).

63) Donesen 2010. godine od strane direktora Direkcije, uz saglasnost Vijeća ministara BiH.

VIP osoba, Odjeljenje za osiguranje objekata i Odjeljenje za operativnu podršku.

Odjeljenje za osiguranje i pratnju VIP osoba sastoji se od Jedinice za neposredno osiguranje VIP osoba i Jedinice za osiguranje VIP delegacija. Upravo ovo odjeljenje zaduženo je za provođenje mjera i radnji neposrednog osiguranja i pratnje u kretanju domaćih VIP osoba i VIP delegacija (stranih) u posjeti BiH.

4.4. Zakon o policijskim službenicima BiH

Zakon o policijskim službenicima BiH usvojen je 2004. godine.⁶⁴ Navedenim zakonom uređuju se policijska ovlaštenja i radno pravni status policijskih službenika BiH. Kada govorimo o osiguranju VIP osoba bitno je pomenuti odredbe zakona koje govore o policijskim ovlaštenjima.⁶⁵ Radi se o policijskim ovlaštenjima koja mogu primjenjivati svi policijski službenici na državnom nivou.

Od pobrajnih ovlaštenja, u kontekstu osiguranja VIP osoba treba izdvojiti ovlaštenja *provjera i utvrđivanje identiteta osoba i stvari, privremeno ograničavanje slobode kretanja, izdavanje upozorenja i zapovijedi, privremeno oduzimanje predmeta, korištenje tuđih vozila i komunikacijskih sredstava, pregled osoba, stvari i prijevoznih sredstava, snimanje na javnim mjestima i upotreba sile.*

4.4.1. Pravilnik o upotrebi sile

Kao jedno od ovlaštenja policijskih službenika BiH navedeno je i upotreba sile. Uslovi i način primjene sile propisani su *Pravilnikom o upotrebi sile.*⁶⁶ U skladu sa Pravilnikom pod silom se podrazumijeva *upotreba fizičke snage, palice, sredstva za vezivanje, hemijskih sredstava, vodenih šmrkova i topova, uređaja za prisilno zaustavljanje lica i vozila, specijalnih vozila, specijalne vrste oružja i eksplozivnih naprava, posebno*

64) Zakon o policijskim službenicima BiH, Sl. glasnik BiH, br. 27/2004, 63/2004, 5/2006, 58/2006, 58/2006, 15/2008, 50/2008 - dr. zakon, 63/2008, 35/2009, 7/2012 i 42/2018 - odluka US)

65) Član 10, stav 1: provjera i utvrđivanje identiteta osoba i stvari, obavljanje razgovora, privođenje, potraga za osobama i stvarima, privremeno ograničavanje slobode kretanja, izdavanje upozorenja i zapovijedi, privremeno oduzimanje predmeta, korištenje tuđih vozila i komunikacijskih sredstava, pregled osoba, stvari i prijevoznih sredstava, snimanje na javnim mjestima, upotreba sile, obrada osobnih podataka i vođenje evidencija, zaprimanje prijava.

66) Pravilnik o upotrebi sile, Službeni Glasnik BiH br. 20/05, od 11.04.2005. godine.

*dresiranih pasa i vatrenog oružja.*⁶⁷

Dakle, navedenim odredbama detaljnije je razrađen pravni okvir postupanja policijskih službenika kada primjenju silu. Navedenim odredbama policijskim službenicima dat je zadovoljavajući zakonski okvir, te se omogućava kvalitetno izvršavanje poslova i zadataka, uz jedan izuzetak.

Obzirom da se prilikom osiguranja VIP osoba, i to prilikom pratnje u kretanju, koriste specijalizovana motorna vozila za zaštitu i formiranje sigurnosnog eskorta vozila⁶⁸, koristeći se taktičkim maneverima, smatramo da je, u odredbe Pravilnika o upotrebi sile, neophodno unijeti i odredbu da se ova zaštitna vozila mogu koristiti kao jedno od sredstava prinude, uz uslov kada zaštitu života i tjelesnog integriteta VIP osobe nije moguće provesti drugim sredstvima. Navedenim izmjenama omogućila bi se efikasnija zaštita VIP osoba prilikom pratnje u kretanju, što sada nije slučaj, obzirom na restriktivnije odredbe Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u BiH.

4.5. Zakon o osnovama bezbjednosti na putevima u Bosni i Hercegovini

Zakon o osnovama bezbjednosti na putevima u BiH (u daljnjem tekstu ZOBS) usvojen je 2006. godine.⁶⁹ Odredbe pomenutog zakona utiču i određuju obim i način osiguranja VIP osoba, naročito u domenu pratnje motornim vozilima (sigurnosni eskort). Navedenim zakonom definisana su i vozila pod pratnjom.⁷⁰

Pod vozilima pod pratnjom podrazumijevaju se vozila kojima je dodijeljena pratnja policije ili vojne policije, s motornim vozilima opremljenim uređajima za davanje posebnih zvučnih i svjetlosnih znakova crvene i plave boje, i to za vrijeme dok se ti znakovi daju.

Ono što se uočava kod definisanja vozila pod pratnjom jeste da zakon, po našem mišljenju, ne definiše u potpunosti vozila pod pratnjom iz ugla osiguranja VIP osoba. Navedenom definicijom vozilo pod pratnjom je ono vozilo kome je dodijeljena pratnja policijskog vozila (policijsko vozilo se

67) Član 1, stav 2 Pravilnika o upotrebi sile.

68) U teoriji i praksi osiguranja VIP osoba ova vozila nazivaju se „S“ vozila.

69) Zakon o osnovama bezbjednosti na putevima u Bosni i Hercegovini (ZOBS), Službeni glasnik BiH, br.06/06, 75/06, 44/07, 84/09, 48/10, 18/13, 8/17, 89/17 i 9/18.

70) Član 125, stav 1 ZOBS-a.

kreće ispred vozila koje se prati).

Naime, prilikom osiguranja i pratnje u kretanju, veoma često policijsko vozilo (civilno vozilo sa posebnim zvučnim i svjetlosnim signalima) koristi se kao VIP vozilo. (vozilo u kojem se prevozi štićena osoba).⁷¹ Upravo iz tih razloga prethodno citirane odredbe i definicija vozila pod pratnjom ne odgovara taktičko-operativnim situacijama osiguranja VIP osoba.

Adekvatniju definiciju vozila pod pratnjom, dao je hrvatski zakonodavac gdje je navedeno da *vozilima pod pratnjom, u smislu ovoga Zakona, smatraju se vozila koja prate pripadnici policije i vojne policije s posebnim policijskim vozilima opremljenim uredajima za davanje posebnih zvučnih ili svjetlosnih znakova crvene i plave boje, kao i ta policijska vozila to za vrijeme dok se ti znakovi daju*.⁷² Mišljenja smo da upravo ova odredba „kao i ta policijska vozila“, daje mogućnost da se i vozilo u kojem se prevozi štićena osoba (sa svjetlosnim i zvučnim signalima), a koja nema dodatno policijsko vozilo koje ga prati (što proizilazi kao uslov iz zakonske definicije u BiH), tretira kao *vozilo pod pratnjom*, te time ostvaruje sva prava i obaveze vozila pod pratnjom koje mu daje ZOBS.

Shodno pozitivnim zakonskim odredbama vozila pod pratnjom imaju pravo prvenstva prolaza u odnosu na sva druga vozila osim u odnosu na vozila hitne medicinske pomoći i vatrogasna vozila kada daju zvučne i svjetlosne signale i koja se kreću raskrsnicom u kojem je sobračaj regulisan semaforima ili znakovima ovlaštene osobe. Također, na vozila pod pratnjom ne odnose se odredbe o ograničenju brzine, zabrani preticanja i obilaženja kolone vozila i zabrani presjecanja kolone pješaka.⁷³ Bitno je pomenuti i uslov, a to je da ne ugrožavaju sigurnost drugih učesnika u saobraćaju.

Pored prethodno navedenih ograničenja brzine, zabrane preticanja i obilaženja kolone vozila i zabrane presjecanja kolone pješaka, smatramo da bi, u cilju efikasnijeg izvršavanja poslova i zadataka osiguranja VIP osoba, vozila pod pratnjom bilo nepходно izuzeti i od odredaba o uključivanju vozila (član 36), kretanja vozila po cesti (član 38 i 39) zaustavljanja i parkiranja, polukružnog okretanja, korištenja mobitela tokom vožnje (član

71) Isto tako policijsko vozilo može se koristiti kao rezervno VIP vozilo (u slučaju kvara i napada na VIP vozilo).

72) Zakon o sigurnosti prometa na cestama, Narodne novine R. Hrvatske 67/2008, 48/2010, 74/2011, 80/2013, 158/2013, 92/2014, 64/2015, 108/2017, 70/2019, 42/2020, 85/2022, 114/2022.

73) Član 125, stav 3, ZOBS-a.

33, stav 1), vezivanje sigurnosnog pojasa (član 34, stav 1), te odstojanje vozila (član 97). Naravno pod uslovom da poduzimanjem gore pobrojanih radnji vozač direktno ne ugrozi druge učesnike u saobraćaju.

5. Zaključak

U okviru krivičnopravne zaštite VIP osoba zakonodavac bi trebao razmotriti mogućnost definisanja napada na VIP osobe (štićene osobe) kao krivično djelo terorizma, obzirom na specifičan zaštitini objekat (visoki državni zvaničnici, ustavno pravni poredak itd). U odnosu na pozitivnopravno uređenje zaštite VIP osoba, na državnom nivou, bilo bi potrebno što hitnije donijeti Odluku o određivanju osoba (i objekata) koji se štite, te na osnovu te Odluke donijeti Upustvo o obimu i načinu provođenja fizičke i tehničke zaštite osoba, objekata i vrijednosnih pošiljki.

Obzirom na brisanje članova zakona o SIPA-i, koji su propisivali ko-je se osobe posebno štite, smatramo da je i Upustvo o obimu i načinu vršenja poslova fizičkog i tehničkog osiguranja osoba, objekata i imovine iz 2005. godine stavljeno van snage, u dijelu koji govori o osobama koje se štite. Bilo bi neophodno da navedeno Upustvo sadrži i precizne odredbe o ulozi, poslovima i zadacima svakog člana Tima za neposredno osiguranje, raspored vozila u okviru sigurnosnog eskorta, te ostala bitna taktička uputstva i smjernice.

Zaštita VIP (stranih) delegacija u posjeti BiH nije upitna, obzirom na obaveze koje proističu iz Konvencije o spriječavanju i kažnjavanju krivičnih djela protiv osoba pod međunarodnom zaštitom, uključujući i diplomatske agente iz 1973. godine, koja je dio pravnog sistema BiH.

Pored usvajanja prethodno navedenih akata bilo bi neophodno da zakonodavac izvrši određene intervencije u pobrojanim zakonskim i podzakonskim aktima u cilju kvalitetnijeg izvršavanja poslova i zadataka osiguranja VIP osoba. Kao što smo vidjeli taj spektar izmjena i dopuna kretao bi se od krivičnopravnih, pa do onih koje se odnose na taktička postupanja policijski službenika angažovanih na navedenim poslovima i zadacima.

LEGAL ASPECTS OF VIP PROTECTION INSURANCE IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Summary

In the paper, the author dealt with the legal aspects of security of VIPs at the level of BiH Institutions, with brief references to the regulation of the subject area and at entity levels, especially from the aspect of historical development. The paper tried to point out the normative-legal aspects of security of VIPs, and the author believes that the above has been slightly neglected in relation to the criminal aspects of the subject area, which have been written about more. At the beginning of the paper, the author gives an overview of the concepts of security and VIP persons, and gives an overview of the historical development of the field of security of VIP persons in Bosnia and Herzegovina. Also, the paper analyzes the positive legal aspects of security of VIPs in Bosnia and Herzegovina, and certain proposals *de lege ferenda* are given in the paper, which would further qualitatively improve the mentioned area.

Key words: Security, VIP persons, criminal protection.